

XITATIMENTE XA VUHANGALASAMAHUNGU

KHOMIXINARA WA SARS A AMUKELA AHLULO WA KHOTO YA VUMBIWA MAYELANA NA MPIMO WA ZIRO WA NSUKU

23 Khotavuxika 2026 – Khomixinara wa Vukorhokeri bya Xibalo bya Afrika-Dzonga (SARS) Dkd. Johnstone Makhubu a amukela ahlulo wa mpfumelelano wa Khoto ya Vumbiwa eka *Lueven Metals (Pty) Ltd v Commissioner for the South African Revenue Service*, lowu tiyisisaka nhlamuselo ya SARS ya xiyenge xa 11(1)(f) xa Nawu wa Xibalo xa Mixavo.

Ahlulo wu hlamusela leswaku mpimo wa ziro wa nsuku lowu phakeriweke eBangikulu ya Afrika-Dzonga, *South African Mint Company (Proprietary) Limited*, kumbe bangi leyi tsarisiweke ntsena laha nsuku wu phakeriwaka eka xin'we xa swivumbeko leswi vekiweke naswona a wu fambangi phurosese yihi na yihi ya vutumbuluxi handle ka nhluto kumbe vutumbuluxi kumbe humeleriso wa swivumbeko sweswo leswi vekiweke.

Khoto yi tiyisisile leswaku mpimo wa ziro wa nsuku ehansi ka xiyenge xa 11(1)(f) a wu tirhi eka nsuku lowu tshameke wu tirha na lowu pfuxetiweke hi vuntshwa lowu tumbuluxiweke ku sungula. Ahlulo lowu wu nyika ndzetelo wo vonaka wa xinawu, wu hetisa mihlamuselo ya VAT ya ntshiva, no tiyisa hi vuntshwa vutinyiketeri bya SARS ku sindzisa nawu wa xibalo hi mukhuva lowu landzelelaka nawu. Ahlulo lowu wu kongomise eka ku sirhelela tshaku ra xibalo no sirhelela xibalo ku vuyerisa vaaki hinkwavo va Afrika-Dzonga.

Khomixinara wa SARS Dkd. Johnstone Makhubu u vurile: "Ahlulo lowu wu tiyisisa hi vuntshwa nawu wa masungulo wa xidemokirasi xa vumbiwa ra hina: leswaku nawu wu fanele ku tirhisiwa tanihilaha wu tsariweke hakona, hi ndlela yo fana na nkamboyamelatlhelorin'we. Khoto ya Vumbiwa yi nyikile nhlamuselo leyi nga kanakanisiki, na leswaku ntiyisiso wu vuyerisa vaxavisi, mavandla ma swa timali, vumaki bya tisimbhi ta nkoka mayelana na makhomelo ma VAT ya nsuku lowu phakeriweke eka xiyenge xa 11(1)(f)."

Mhaka yi pfukile ku suka eka nkwetlembetano mayelana na makhomelo ma VAT ya nsuku lowu hlutiweke lowu phakeriweke vaxavi vo fana na tibangi leti tsarisiweke. *Lueven Metals*, muxavi na muhluti wa nsuku lowu nga tshama wu tirha, yi khomile mixaviso ya yona ya tibara ta nsuku lowu hlutiweke eka bangi ya mixaviso tanihi leyi pimiweke eka ziro, swi nga khathaleki leswaku nsuku wu huma eka swihlovo leswi tumbuluxiweke ku sungula, swo fana na malakatsa ma swin'wetsinwetsi swa nkoka. Ku landzela oditi, SARS yi kumisisile leswaku miphakelo leyi a yi nga ringanelangi mpimo wa ziro ehansi ka Nawu wa VAT. Khotokulu yi khomile nhlamuselo ya SARS, naswona Khoto ya Vumbiwa sweswi yi tiyisisile hi ntalo xiyimo xexo, ku bakanyela etlhelo aphili na tihakelo.

Eka ahlulo wa yona wa mpfumelelano, Khoto ya Vumbiwa yi khomile leswaku xiyenge xa 11(1)(f) yi vekile swilaveko swinharhu swo engeteleleka swa mpimo wa ziro: miphakelo wu fanele wu va eka muxavi loyi a vekiweke, nsuku wu fanele wu phakeriwa eka yin'we ya swivumbeko leswi vekiweke; naswona swa nkoka, nsuku wu fanele wu va wu fambile phurosese yihi na yihi ya vutumbuluxi handle ko hlutiwa kumbe ku

tumbuluxeriwa eka swivumbeko sweswo leswi vekiweke. Nsuku lowu nga tumbuluxiwa khale ku ya eka swivumbeko leswi vekiweke, swo fana na swin'wetsin'wetsi swa nkoka kumbe tiayitheme tin'wana leti lukeleriweke, swi wela ehandle ka xikopu xa mpimo wa ziro. Khoto yi kumile leswaku nhlamuselo ya SARS yi nyika nhlamuselo ya kahle eka tsalwa ra xinawu no papalata ku teka swipimelokulu tanihi leswi pfumalaka ntirho.

Khoto yi twarile eka ehlekete ni ka yona, hi ku vula leswaku: "Lokohiletlhelo nhluto wu susa xivumbeko xa khale xa nsuku lowu tirhisiweke nakambe, a swi ncinci mhaka ya leswaku nsuku wolowo wu fambile phurosese ya ntumbuluxo yo aleriwa. Tanihi mbuyelo, eka nhlayo wa tsalwa wo tenga, Mphakelo wa *Lueven* wa nsuku lowu pfuxetiweke hi vuntshwa wu nge vuyeriwi ku suka eka mpimo wa ziro."

Khomixinara Makhubu u vula leswaku ahlulo lowu wu nyika nhlamuselo leyi yimeriweke nkarhi wo leha mayelana na nsuku, na nhluto, na tisekithara ta bangi hi ku tiyisisa leswaku nsuku lowu pfuxetiweke hi vuntshwa kumbe lowu nga tshama wu tirha wu tshama wu hakela VAT eka mpimo wa ntolovelolo, ku seketela mabindzu lama landzelerisaka na mphikizanonene.

"Vulandzelelanawu hi ntsakelo byi akiwile eka ntshembo, naswona ntshembo wu simekiwe eka ntiyisiso. Ahlulo lowu wu susa vukanakanisi tanihileswi wu tiyisisaka leswaku loko vahakelaxibalo va tiva hi ntiyiso laha nawu wu yimaka kona, va nga landzelerisa hi vutitshembi," ku vurile Khomixinara Makhubu, a engetela leswaku ahlulo wu tlhela wu longoloka na xikongomelo xa qhinga xa SARS xo tlakusa vulandzelelanawu hi ntsakelo. Leswi swi tlhela swi pfuna ku sirhelela tshaku ra xibalo loko hi le tlhelo ku tiyisisiwa leswaku xibalo lexi kolotiwaka Mfumo xa hlengetiwa.

"Vulawuri bya xibalo lebyinene byi vula leswaku ku hava muhakelaxibalo loyi a kumaka mpfuno lowu nga kongomisiwangiki hi ku vavisa van'wana. Mbuyelo lowu wu tiyisisa leswaku mabindzu lama landzelelaka a ma onhiwi hi maendlelo ma ntshiva lama khukhulaka vunene no hambolokisa mphikizano. Tanihi SARS, hi na vutihlamuleri bya xinawu na bya vumbiwa ku sirhelela tshaku ra xibalo ku vuyerisa vaaki va Afrika-Dzonga hinkwavo. Rhandi yin'wana na yin'wana leyi lahliweke hi ndlela yo hoxeka hi ku tirhisa nhlamuselo yo hoxeka kumbe nkavulandzelelanawu i rhandi leyi nga riki kona eka swikolo, nhletelo wa swa rihanyo, switirhisiwa na nsirhelelo wa vanhu. "

Khomixinara wa SARS Makhubu u tiyisisile leswaku SARS yi ta ya emahlweni yi tirhisa switirho swa yona hinkwaswo leswi nga kona swa le nawini ku tlakusa vulandzelelanawu. "SARS yi hlonipha mfanelo ya vahakelaxibalo yo tirhisa mfanelo leyi kombisiweke ya vumbiwa ku mangala loko va twa va vilerisiwa. Swi tlhela swi va na nkoka ku ringana leswaku ndlela ya xinawu ya landzeleriwa hi ku pfumelela mavandla eka nkwetlembetano ku kuma nhlamuselo na ntiyisiso ku suka eKhoto etindhawini laha mitlhontlho ya nhlamuselo, na ahlulo lowu swi kombisaka xivandla xexo."

Mayelana na vuxokoxoko hi xitalo, u komberiwa ku tihlanganisa na SARSMedia@sars.gov.za.

MAKUMU

